

تفاوت‌های استانی در باروری اقوام

پریوش پرنده

مقدمه

اصل عنوان قومیت شاید در ایران مصداق واقعی نداشته باشد. مردمانی که با لهجه‌های گوناگون در کشور بزرگ ما زندگی می‌کنند جزء جوامع بسته محسوب نمی‌شوند. این امر مربوط به دیروز و امروز یا تأثیر غرب نیست. جامعه ایرانی برای کردها همان قدر باز است که برای لرها یا بلوچ‌ها. تفاوت گویشی آنها نیز که در حال حاضر به سرعت در حال کاهش است امری است طبیعی و ناشی از عدم امکان ارتباط گسترده در زمان گذشته. حتی زبان کتابت امروز هم که زبان ماوراءالنهر یا بخارا محسوب می‌شود بین مردم فلات ایران، علی‌رغم تفاوت آن با زبان محلی اکثریت مناطق کشور، زبانی غریبه و غیر بومی محسوب نمی‌گردد. چنان‌که علی‌رغم بُعد فاصله و جدایی حکومت‌های آنها هم اکنون نیز برای یک تات‌زبان ساکن تاجکستان گفتار یک اوستیائی و یک سفیدی قابل فهم است چه رسد به ساکنان مرو و بخارا. در هر حال ساکنان کشور ما مشترکاتی نیرومند دارند که مذهب، فرهنگ و تاریخ در رأس آن قرار دارد. در عین حال به دلیل تفاوت‌های اقلیمی ستی و نظایر آن تفاوت‌هایی

نیز در بین این مردم مشاهده می‌شود که این تفاوتها در رفتار آنها نیز بازتاب خواهد داشت، چنان که امروز یک طالب، یک کرد و یک گیلک ممکن است از نظر قومیت مجزا محسوب شوند. شواهدی برای تقسیم‌بندی مشابه را می‌توان در بین هر یک از آنها نیز ارائه کرد. از دید نویسندگان غربی قومیت‌های مختلفی در ایران ساکن بوده‌اند که فهرست اسامی آنها طولانی است. مهمترین این اقوام سومریها، ایلامی‌ها، الیپی‌ها، ایپرها، مانانی‌ها، اوراتویی‌ها، کاسپی‌ها، و... هستند. البته این تقسیم‌بندی را نمی‌توان تقسیم‌بندی قومی دانست و شواهد ارائه شده برای جدایی آنها کم‌ارزشتر از آن است که مورد اعتنا قرار گیرد. همان‌طور که مورخین ما تأکید کرده‌اند امکان دارد مردم یک منطقه با اسمهای گوناگونی نامیده شده باشند، مانند کلدانی‌ها، خالدی‌ها، سریانی‌ها و سورانی‌ها که همگی به گروهی از ساکنان کشور ما که امروز کرد نامیده می‌شوند اطلاق می‌شده است. در بررسی حاضر به منظور پرهیز از ارائه مطالب مشکل‌آفرین گروه‌های گویشی کشور را مبنای تفکیک قرار داده‌ایم.

وضع آمارها

هر نوع مطالعه و پژوهش‌های باروری و تحولات آن در کشور نخست باید با بررسی آمارها و اطلاعات موجود آغاز شود. موضوع آمارها در شرایط حاضر به دلیل تناقضهای درونی و عدم سازگاری نتایج ارائه شده با واقعیت‌های اجتماعی و گرایش برخی از دستگاهها به «بیان پیشرفت عددی» برای توجیه فعالیت‌های خود، از مسائلی است که نیازمند اقدامات اساسی است.

در زمینه مورد مطالعه تنها مأخذ اطلاعاتی ما محدود است به نتایج طرح زاد و ولدی که سازمان ثبت احوال کشور انجام داده است. خوشبختانه این آمارگیری در بین آمارگیریهایی انجام شده از هماهنگی‌های علمی بالاتری برخوردار است. این استنتاج از مقایسه نتایج این طرح با طرح‌های مشابه به دست آمده است. یکی از امتیازهای طرح هماهنگی در گردآوری یکسان اطلاعات است که موجب شده است تا اطلاعات یکسانی در مورد کلیه استانها در اختیار داشته باشیم. نکته قابل ذکر دسته‌بندی استانها و تفاوت نسبت نمونه به جامعه در

استانهای مختلف است. این نکته و عدم انتشار مجلدات بعدی در تعمیم نتایج آماری مؤثر است. در هر حال چون این تنها مأخذ موجود در مورد باروری قومیتهاست باید ممنون زحمات تهیه کنندگان آن بود.

قومیت و زبان مادری

با توجه به مواردی که پیش از این درباره آنها بحث شد، نکته مهم این است که پرسشهای این آمارگیری متوجه زبان مادری زنان در معرض رویداد بوده است. بدیهی است که زبان مادری و قومیت دقیقاً بر یک دیگر منطبق نیستند. در کشور ما با توجه به سابقه دیرینه آزادی مهاجرت و اسکان افراد در نقاط مختلف و با توجه به شرایط اجتماعی، اقتصادی، سیاسی و نظامی حاکم، زبان مادری افراد همواره در معرض تغییر بوده است. مثلاً یکی از زبانهایی که آثار مکتوب آن در خوزستان به فراوانی به دست آمده است زبان ایلامی یا زبان هاتاماتی است. ولی در حال حاضر کسی در خوزستان به این زبان گفتگو نمی کند و این زبان را امروز می توان در بین ساکنان منطقه بلوچستان و رداویدی های جنوب هندوستان و پاکستان یافت. اما این احتمال را نمی توان نفی کرد که اخلاف برخی از این اقوام کماکان در منطقه ساکن اند ولی زبان آنها تغییر یافته است و در حال حاضر به زبانهای دیگری از قبیل فارسی، عربی، لری، کردی و غیره تکلم می کنند. برای اثبات این نکته می توان شواهدی از مطالعات مردم شناسی ذکر کرد. همچنین در استانهای مانند آذربایجان، زنجان، همدان، خوزستان، خراسان و امثال اینها می توان عده قابل ملاحظه ای از بازماندگان این اقوام را دید که فقط به زبان محلی تکلم می کنند.

گذشته از این، اختلاط نژادی در ایران امری متداول و پذیرفته شده است و نه تنها منع نمی شود بلکه تشویق هم می شود. اگرچه این موضوع در مورد کلیه اقوام ساکن ایران صادق نیست و اقلیتهایی چون زرتشتی ها، کلیمی ها، و حتی برخی از اقوام مانند ترکمن ها کماکان به مشابه یک جامعه بسته در نظر گرفته می شوند ولی تعداد آنها در کشور از اهمیت قابل ملاحظه ای برخوردار نیست و جمعاً کمتر از ۵ درصد جمعیت کشور را تشکیل می دهند. لذا در اکثر استانهای کشور می توان به فراوانی شاهد پیوند میان اقوام مختلف بود. در نتیجه زبان

مادری خانواده الزاماً بیانگر قومیت تک تک افراد خانواده نیست و افراد عموماً زبان خانواده و جامعه را یاد می‌گیرند. از آنجا که در حال حاضر نمی‌توان به ارقام مربوط به قومیت از طریق دیگری دست یافت زبان مادری به جای قومیت انتخاب شده است. علی‌رغم تفاوت زبان و قومیت می‌توان امیدوار بود که زبان مادری افراد نزدیکترین روش دستیابی به آثار قومی کشور است.

اقوام مورد مطالعه

اقوامی که در طرح زاد و ولد (زبان مادری افراد نمونه) آمده‌اند عبارت‌اند از: ۱. فارسی؛ ۲. آذری، یعنی زبان مادری متداول اکثریت ترک زبان آذربایجان و استانهای مجاور؛ ۳. شمالی، که شامل زبانهای تاتی، تالشی، گیلکی و مازندران است؛ ۴. ارمنی؛ ۵. بلوچی؛ ۶. ترکمنی، شامل زبان ترکمن‌های مازندران شرقی و شمال خراسان، ۷. عربی، ۸. کردی، اعم از گورانی و سورانی؛ ۹. لری، شامل لرها و لک‌ها؛ ۱۰. سایر زبانها که شامل زبانهای عبری و آشوری و نظایر آنهاست. این دسته بندی در برگرفته فهرست تفضیلی زبانهای موجود در کشور نیست. مثلاً در فارسی لهجه‌های شوشتری، یزدی، کاشانی، اصفهانی، قزوینی، خراسانی، سمنانی، مینایی و نظایر آن منظور شده است، در حالی که یک مرور سطحی بر مطالعات انجام شده نشان می‌دهد که حتی زبان فارسی دهات اطراف اصفهان بایک دیگر متفاوت است. و زبان سمنانی خود از زبان اصفهانی متمایز است. علی‌رغم این تفاوتها طبقه بندی موجود قابل قبول به نظر می‌رسد.

تفاوت اقوام از نظر تعداد فرزندان

با مرور جداول ۱ و ۲ کل کشور می‌توان دریافت که اقوام موجود در کشور از نظر تعداد فرزند بایک دیگر تفاوت دارند. دامنه تفاوت از متوسط ۲٫۹ فرزند برای ارمنه، تا متوسط ۵ فرزند برای مادران بلوچ متغیر است. این در حالی است که دامنه تغییرات متوسط تعداد فرزندان در جوامع شهری و روستایی کشور از یک فرزند تا ۷٫۲ فرزند افزایش می‌یابد. بدین ترتیب ملاحظه می‌شود که تفاوت بارزی میان آنها وجود دارد.

جدول ۱ (کل کشور) میانگین فرزندان بر حسب زبان مادری در نقاط شهری و روستایی.

	میانگین فرزندان زنده به دنیا آمده			میانگین فرزندان زنده			میانگین فرزندان مرده		
	جمع	شهر	روستا	جمع	شهر	روستا	جمع	شهر	روستا
جمع	۳٫۸	۳٫۴	۴٫۵	۳٫۵	۳٫۲	۴٫۱	۳٫۳	۰٫۲	۰٫۴
آذری	۴٫۰	۳٫۵	۴٫۵	۳٫۶	۳٫۲	۴٫۰	۳٫۳	۰٫۲	۰٫۴
ارمنی	۲٫۹	۲٫۶	۴٫۶	۲٫۶	۲٫۳	۴٫۰	۳٫۴	۰٫۳	۰٫۶
بلوچی	۵٫۰	۵٫۰	۵٫۱	۴٫۷	۴٫۷	۴٫۷	۳٫۴	۰٫۳	۰٫۴
ترکمنی	۴٫۷	۳٫۴	۵٫۰	۴٫۲	۳٫۱	۴٫۵	۳٫۴	۰٫۳	۰٫۵
عربی	۴٫۶	۴٫۳	۵٫۰	۴٫۵	۴٫۲	۴٫۸	۳٫۲	۰٫۲	۰٫۲
فارسی	۳٫۵	۳٫۲	۴٫۴	۳٫۳	۳٫۰	۴٫۰	۳٫۲	۰٫۲	۰٫۴
کردی	۴٫۳	۳٫۸	۴٫۸	۳٫۸	۳٫۵	۴٫۲	۳٫۵	۰٫۳	۰٫۶
لری	۴٫۵	۴٫۲	۴٫۸	۴٫۲	۳٫۹	۴٫۴	۳٫۳	۰٫۳	۰٫۴
شملی	۳٫۱	۲٫۸	۳٫۳	۲٫۹	۲٫۶	۳٫۱	۳٫۲	۰٫۱	۰٫۲
سایر	۳٫۹	۳٫۸	۴٫۱	۳٫۶	۳٫۶	۳٫۷	۳٫۳	۰٫۲	۰٫۴

بر اساس ارقام جداول ۲ پس از بلوچها به ترتیب ترکمن ها، عرب ها و لرها از نظر میانگین تعداد فرزندان در بالاترین رتبه قرار دارند و برعکس پس از ارمنه، متوسط تعداد فرزندان مادران شمالی و فارس به ترتیب از بقیه کمتر بوده است. بدین ترتیب مشارکت اقوام مختلف در تحولات جمعیتی نه تنها یکسان نیست بلکه انتظار می رود که با تداوم وضعیت فعلی ساختار جمعیتی از نظر قومیت به سرعت متحول گردد. نتایج فوق با توجه به میانگین سن مادران در موقع ازدواج اول، که در جدول ۳ آورده شده است، و طی آن میانگین سن ازدواج از ۱۶٫۹ برای مادران بلوچ تا ۲۲٫۷ برای مادران ارمنی متغیر است نیز تأیید می شود. ولی آیا می توان این تفاوتها را تنها متوجه قومیت دانست؟ در بخشهای بعدی ملاحظه می شود که این نتیجه گیری زودرس است و نمی توان قومیت را مسئول این تفاوت به شمار آورد. به عنوان مثال با مراجعه به جدول ۴ ملاحظه می شود که میانگین تعداد فرزندان مادران

جدول ۲ (کل کشور) میانگین فرزندان بر حسب زبان مادری و تمایل مادران به داشتن فرزند بیشتر

	جمع			شهری			روستایی		
	دارد	ندارد	ندانند	دارد	ندارد	ندانند	دارد	ندارد	ندانند
جمع	۲۳۵	۵۱۱	۳۳۸	۲۱۲	۴۳۶	۳۳۳	۳۳۰	۶۰۰	۴۳۸
آذری	۲۲۴	۵۲۲	۳۳۷	۲۱۱	۴۳۶	۳۳۱	۲۳۷	۶۰۰	۴۳۵
ارمنی	۲۲۴	۳۳۹	۲۲۲	۲۱۱	۳۳۵	۲۲۴	۶۰۰	۴۳۷	۱۳۰
بلوچی	۴۳۴	۷۰۰	۵۳۷	۴۳۳	۷۱۱	۵۳۳	۴۳۵	۷۰۰	۶۳۵
ترکمنی	۲۲۹	۶۳۳	۴۳۸	۲۲۳	۴۳۲	۴۳۳	۳۳۰	۶۳۹	۵۳۰
عربی	۳۳۶	۶۳۲	۵۳۸	۳۳۳	۵۳۷	۴۳۷	۳۳۹	۷۱۲	۶۳۴
فارسی	۲۲۲	۴۳۷	۳۳۵	۲۳۰	۴۳۳	۳۳۱	۲۳۹	۵۳۹	۴۳۸
کردی	۲۳۷	۵۳۸	۴۳۴	۲۳۴	۵۳۱	۴۳۰	۳۳۱	۶۳۴	۴۳۸
لری	۳۳۲	۶۳۱	۴۳۷	۴۳۲	۵۳۶	۴۳۳	۳۳۴	۶۳۶	۵۳۲
شمالی	۱۳۸	۴۳۳	۲۳۸	۲۳۸	۳۳۹	۲۳۶	۱۳۹	۴۳۶	۳۳۱
سایر	۳۳۳	۴۳۷	۴۳۲	۳۳۱	۴۳۳	۴۳۴	۳۳۴	۵۳۷	۲۳۰

جدول ۳ (کل کشور) میانگین سن مادران در ازدواج اول بر حسب زبان مادری در شهر و روستا

	جمع	شهری	روستایی
جمع	۱۸۳۳	۱۸۳۵	۱۷۳۹
آذری	۱۸۳۲	۱۸۳۴	۱۷۳۹
ارمنی	۲۲۲۴	۲۲۳۷	۲۰۳۱
بلوچی	۱۶۳۹	۱۶۳۹	۱۶۳۹
ترکمنی	۱۹۳۵	۱۹۳۹	۱۹۳۴
عربی	۱۸۳۳	۱۸۳۴	۱۸۳۱
فارسی	۱۸۳۴	۱۸۳۶	۱۷۳۹
کردی	۱۸۳۳	۱۸۳۵	۱۸۳۲
لری	۱۷۳۱	۱۷۳۳	۱۶۳۹
شمالی	۱۹۳۲	۱۹۳۶	۱۸۳۹
سایر	۲۰۳۰	۲۰۳۶	۱۸۳۹

جدول ۴ (کل کشور) میانگین فرزندان زنده به دنیا آمده بر حسب رده تحصیلی و زبان مادری

بیسراه	تا کلاس چهارم	پایان ابتدایی	پایان سیکل	پایان دیپلم	بالتر از دیپلم	جمع	
۵۲	۳۸	۲۸	۲۳	۲۱	۱۸	۳۸	جمع
۵۰	۳۵	۲۶	۲۱	۲۰	۱۶	۴۰	آذری
۶۲	۳۰	۳۲	۲۴	۱۵	۱۵	۲۹	ارمنی
۵۳	۳۶	۳۲	۳۰	۲۸	۳۰	۵۰	بلوچی
۵۶	۳۳	۱۹	۱۴	۱۹	—	۴۷	ترکمنی
۵۲	۳۷	۳۱	۳۰	۲۲	۱۲	۴۶	عربی
۵۴	۴۲	۳۰	۲۳	۲۱	۱۸	۳۵	فارسی
۵۰	۳۴	۲۶	۲۴	۲۱	۱۷	۴۳	کردی
۵۴	۳۶	۲۸	۲۶	۲۶	۱۴	۴۵	لری
۴۷	۳۳	۲۳	۲۲	۲۰	۱۸	۳۱	شملی
۴۷	۴۴	۳۶	۲۱	۲۲	۲۰	۳۹	سایر

تحصیل کرده (کسانی که سطح تحصیلات آنها بالاتر از دیپلم است) عموماً پایین و از ۱۲ فرزند (برای عرب زبانها) تا ۳ فرزند (برای بلوچها) در نوسان است. این نتیجه مقدماتی نشان می دهد که تاثیر عوامل اقتصادی - اجتماعی در تعیین تعداد فرزندان مؤثر است البته نمی توان نتیجه گرفت که قومیت در آن مؤثر نیست.

بنابراین مسلم است که میانگین تعداد فرزندان در بین هر یک از اقوام کشور نیز تغییر می کند و شرایط اقتصادی - اجتماعی در این تغییر مؤثر است.

حال باید دید که اولاً این تفاوت در بین اقوام چگونه است، ثانیاً آیا می توان راهی برای تاثیر قومیت تنها در تعیین تعداد فرزند یافت یا نه، و ثالثاً استان محل اقامت در این تفاوتها تاثیر دارد یا نه.

زبان فارسی

این زبان که اکثریت مادران جامعه نمونه را در بر می گیرد (چنان که در جدول ۵ و نمودار ۱

جدول ۵ توزیع میانگین فرزندان اقوام برحسب استان

آفری	ارمنی	بلوچی	ترکمنی	عبری	فارسی	کردی	لری	شالی	سایر	
۴ر۰	۱۰ر۵	-	-	-	۲ر۶	۱ر۰	-	۵ر۶	۳ر۶	آذربایجان شرقی
۳ر۵	۱ر۸	-	۱ر۰	-	۲ر۰	۴ر۴	-	۲ر۰	۴ر۰	آذربایجان غربی
۴ر۷	۱ر۵	-	۳ر۰	۳ر۰	۴ر۵	۴ر۰	۴ر۷	۵ر۵	۵ر۱	اصفهان
۷ر۰	-	-	-	۵ر۲	۲ر۵	۴ر۵	۴ر۵	-	۱ر۰	ایلام
۳ر۰	-	-	-	۵ر۰	۲ر۶	۴ر۰	۵ر۳	۳ر۰	۳ر۰	باختران
-	-	-	-	۵ر۲	۴ر۳	-	۴ر۹	-	-	بوشهر
۳ر۶	۱ر۷	۲ر۷	-	۳ر۴	۲ر۵	۳ر۷	۴ر۳	۲ر۷	۳ر۴	تهران
چهارمحال و بختیاری										
۴ر۲	۳ر۵	۶ر۹	۵ر۷	۵ر۴	۳ر۸	۴ر۴	-	۴ر۴	۴ر۴	خراسان
۳ر۰	۵ر۰	۲ر۰	۱ر۵	۴ر۶	۳ر۶	۴ر۸	۴ر۹	۲ر۰	۲ر۸	خوزستان
۴ر۳	۴ر۰	۱ر۰	-	-	۲ر۹	۴ر۸	۴ر۳	۴ر۳	۵ر۳	زنجان
۳ر۱	۵ر۰	-	-	-	۳ر۰	-	-	۴ر۲	-	سمنان
-	۴ر۰	۵ر۱	-	۴ر۰	۴ر۳	۵ر۰	۵ر۰	۵ر۰	۳ر۳	سیستان و بلوچستان
۴ر۴	-	-	۳ر۴	۴ر۸	۴ر۰	۳ر۳	۴ر۲	۲ر۴	۴ر۰	فارس
۴ر۱	۱۱ر۰	-	-	-	۲ر۱	۴ر۵	۱ر۰	۳ر۷	۴ر۱	کردستان
۶ر۳	۳ر۵	۵ر۵	۶ر۰	۴ر۰	۴ر۲	۳ر۰	-	-	۳ر۰	کرمان
کهگیلویه و بویر احمد										
۳ر۳	۱ر۰	-	-	-	۲ر۲	۴ر۸	۴ر۰	۲ر۹	۲ر۰	گیلان
۵ر۶	-	-	۱ر۰	۷ر۵	۲ر۷	۸ر۰	۴ر۴	-	۶ر۰	لرستان
مازندران										
۴ر۵	-	-	-	۷ر۰	۳ر۵	-	۴ر۴	۷ر۱	۳ر۰	مرکزی
۷ر۰	۲ر۰	۴ر۶	-	۴ر۹	۴ر۴	۱ر۰	-	۵ر۰	۷ر۰	هرمزگان
۴ر۴	-	-	-	۳ر۰	۴ر۳	۴ر۳	۴ر۰	۲ر۰	۳ر۷	همدان
۴ر۰	۷ر۰	-	۵ر۰	۹ر۰	۳ر۶	-	۵ر۰	۹ر۰	۲ر۵	یزد

آمده است) از تغییرات خطی برخوردار بوده است. میانگین تعداد فرزندان مادران فارس زبان در ۱۱ استان از میانگین کل مادران فارس زبان پایینتر بوده است. در دو استان اصفهان و مرکزی نیز در حد میانگین فارس زبانها در کل کشور باقی مانده است ولی در بقیه استانها، یعنی ۸ استان دیگر، از میانگین بالاتر است. یادآوری می‌شود که در بقیه استانها، به دلیل محدود بودن تعداد نمونه از ارائه ارقام خودداری شده است. علاوه بر این همچنان که در نمودار ۱ ملاحظه می‌شود متوسط تعداد فرزندان مادران فارس زبان از متوسط تعداد فرزندان مادران کلیه استانهای محل زندگی آنها، به استثنای استان هرمزگان پایینتر بوده است. در استان سمنان نیز این دو رقم تقریباً بر یک دیگر منطبق است. همچنین ملاحظه می‌شود که متوسط تعداد مادران فارس زبان از ۲ فرزند در استان آذربایجان غربی تا ۴٫۲ فرزند در استان هرمزگان در تغییر بوده است.

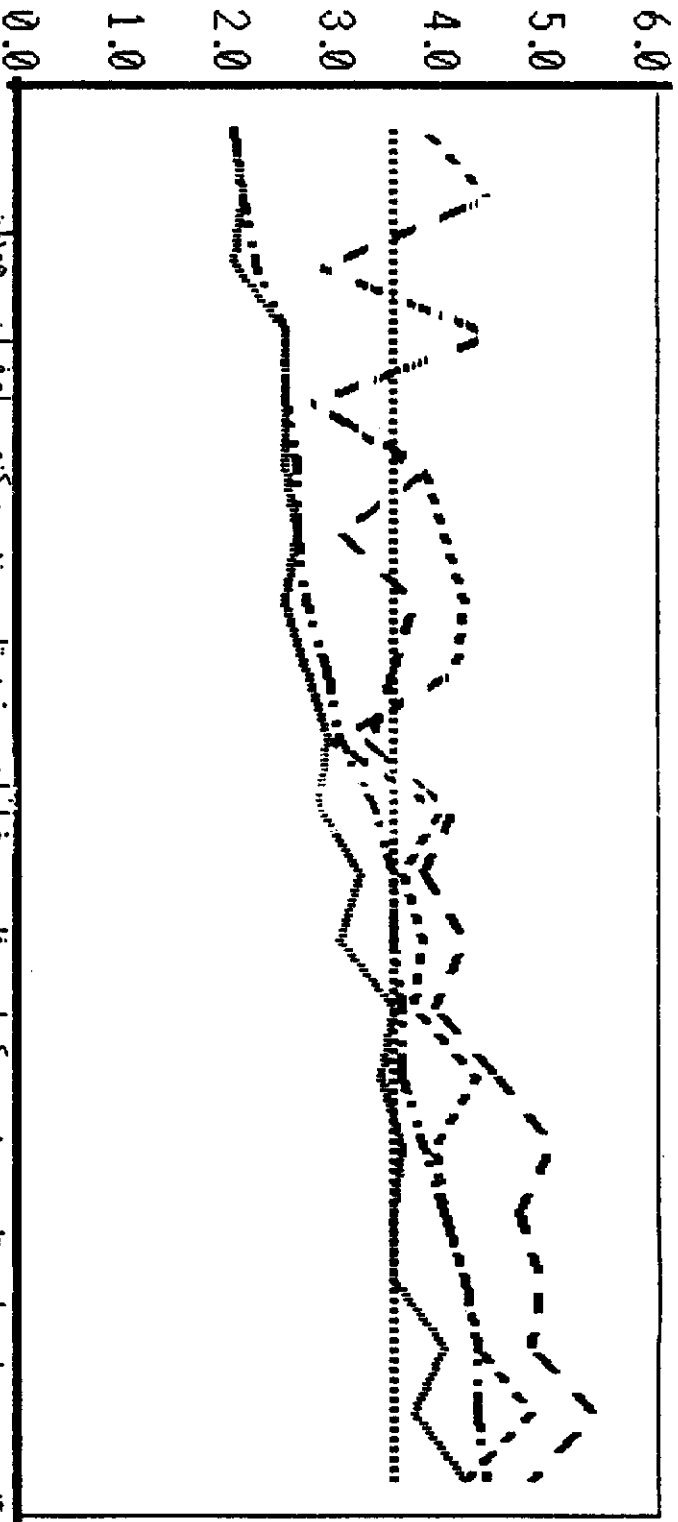
نتیجه عمومی دیگری که در این نمودار ملاحظه می‌شود پایینتر بودن متوسط تعداد فرزندان مادران فارس زبان شهرنشین نسبت به مادران فارس زبان روستانشین در کلیه استانهاست که در مورد سایر اقوام نیز مصداق دارد. در استانهای کردستان، آذربایجان غربی و ایلام تفاوت متوسط تعداد مادران فارس زبان با متوسط تعداد فرزندان استان قابل ملاحظه است، به طوری که در کردستان از ۵۰ درصد نیز کمتر است (رجوع شود به نمودار ۱). همچنین ملاحظه می‌شود که در استانهای گیلان، آذربایجان شرقی، لرستان و زنجان حتی میانگین فرزندان مادران روستایی فارس زبان از متوسط استان پایینتر است.

آذری

با مراجعه به نمودار ۲ تغییرات متوسط تعداد فرزندان مادران آذری در استانها مختلف قابل مطالعه است.

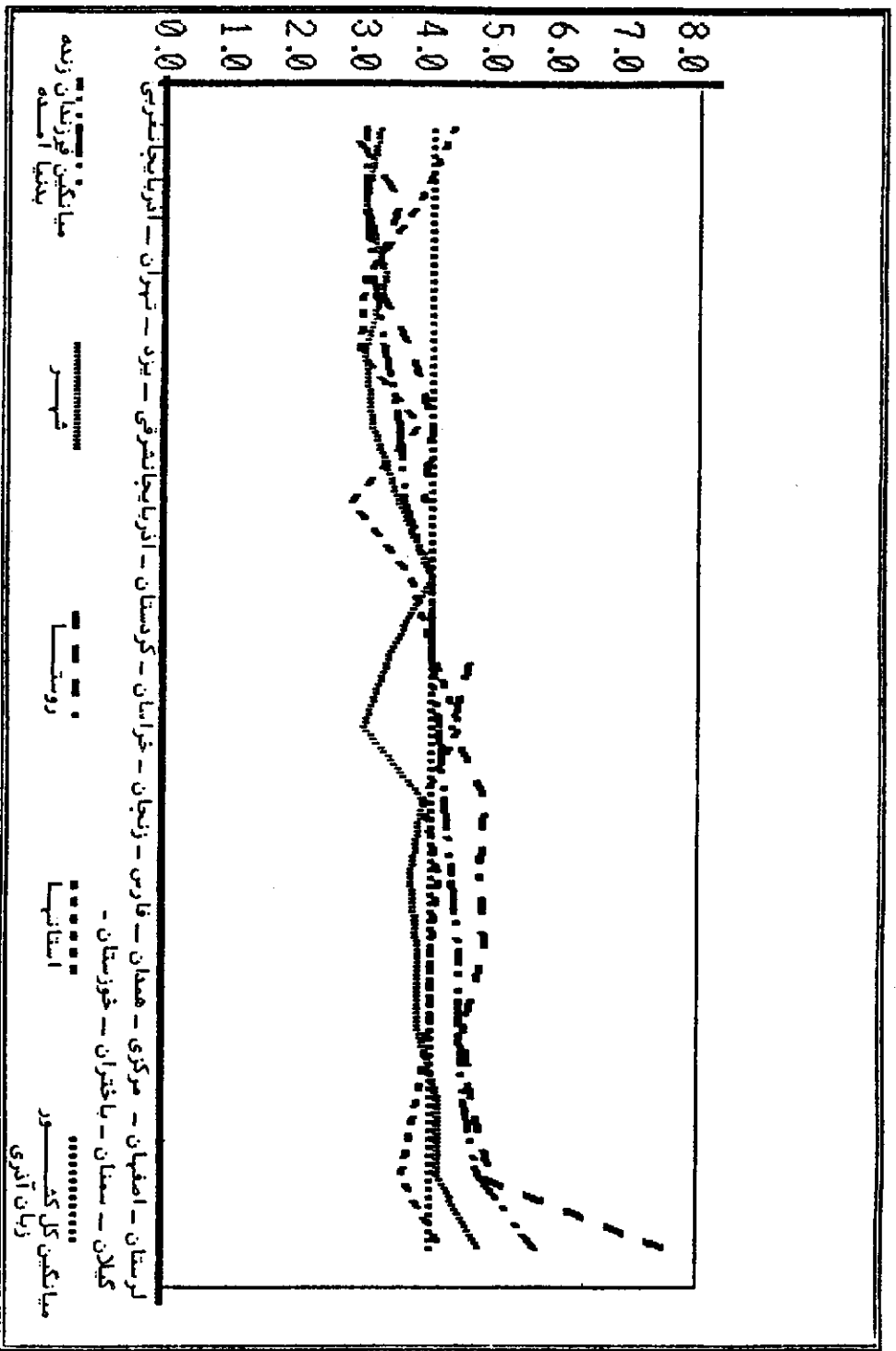
متوسط تعداد فرزندان این گروه که دومین گروه از نظر تعداد بوده اند و حدود ۱/۵ نمونه‌ها را شامل می‌شوند ۴ فرزند بوده است که از حداقل ۳ فرزند در استان خوزستان تا حدود ۸ فرزند در استان لرستان تغییر کرده است.

جالب توجه است که میانگین تعداد فرزندان مادران آذری زبان در یازده استان کشور از

- همگان — امغان — مرکزی — خوزستان — یزد — فارس — خراسان — کرمان — فارس — بو شهر — سیستان و بلوچستان — بوشهر — کرمان — فارس — خراسان — خوزستان — یزد — مرکزی — امغان — همگان —
- آذربایجان غربی
- گیلان — ایلام — تهران — باختران — آذربایجان شرقی — لرستان — زنجان — سیستان و بلوچستان — بوشهر — کرمان — فارس — خراسان — خوزستان — یزد — مرکزی — امغان — همگان —
- مازندران
- میانگین فرزندان زنده
- میانگین فرزندان زنده پدینیا آلمه

شماره ۱ میانگین فرزندان زنده به دنیا آمده بر حسب زبان مادری (فارسی) در استانهای مختلف

شماره ۲ میانگین فرزندان زنمه به دنیا آمده بر حسب زبان مادری (آذری) در استانهای مختلف

میانگین استانی بالاتر و در استانهای آذربایجان شرقی و سمنان در حدود میانگین استانی است. فاصله بین متوسط تعداد فرزندان مادران آذری و مادران در استانهای لرستان، اصفهان، خوزستان، کرمانشاه و تهران قابل ملاحظه است که نیازمند بررسی بیشتر می باشد. نکته حائز اهمیت دیگر اینکه در برخی از استانها مانند لرستان، اصفهان، تهران، مرکزی و ... متوسط فرزندان مادران شهرنشین آذری نیز از متوسط تعداد فرزندان استانی بیشتر بوده است در حالی که در استان کردستان فاصله قابل ملاحظه ای بین تعداد فرزندان گروه از مادران و مادران استان ملاحظه می گردد.

صرف نظر از استثنای لرستان در بقیه استانها میانگین فرزندان مادران آذری از پنج فرزند کمتر بوده است که این رقم در مقایسه با فارس زبانان حاکی از تفاوت بارز متوسط سرانه حدود ۵٫۰ بوده است. یادآور می شود که در هشت استان کشور از جمله استانهای ایلام، بوشهر، هرمزگان و سیستان و بلوچستان تعداد مادران آذری زبان در حد قابل بحث نبوده است و همچنان که ملاحظه می شود اکثر این استانها در بخشهای جنوبی قرار دارند.

کردی

تعداد مادران کرد حدود ۰٫۱ مادران جامعه نمونه ای طرح زاد و ولد را تشکیل می دهد. نمونه های قابل بررسی در ۱۳ استان کشور مشاهده شده اند میانگین تعداد فرزندان مادران کرد از ۳٫۳ تا ۵٫۵ فرزند در استانهای کشور در تغییر بوده است.

به استثنای استان فارس در بقیه استانها میانگین مادران کرد از متوسط استان بالاتر بوده است و تنها در دو استان ایلام و کردستان به رقم استانی نزدیک شده است. در چهار استان اصفهان، کرمانشاه، تهران و فارس متوسط تعداد فرزندان مادران کرد از میانگین فرزندان کردهای کشور پایینتر و در بقیه موارد عموماً بالاتر بوده است. در تعدادی از استانها فاصله قابل ملاحظه ای بین مادران کرد شهری و روستایی وجود دارد که از جمله می توان به استانهای گیلان، خوزستان، خراسان و تهران اشاره کرد. پایین بودن میانگین تعداد فرزندان کردهای ساکن روستا در استانهای اصفهان و زنجان نسبت به کردهای شهرنشین استانهای فوق، به دلیل قلت تعداد نمونه فاقد اعتبار است. تفاوت بین متوسط تعداد فرزندان کردهای ساکن

استانهای چهارگانه فوق را نمی توان به منشأ قومی آنها نسبت داد. تفاوت بارز بین مادران کرد روستایی ساکن گیلان با کردهای شهری همین استان ناشی از تأثیر رفتار باروری جامعه شهری گیلان است.

تفاوت ناچیز بین کردها در استانهای عمدتاً کردنشین کرمانشاه و کردستان نشان می دهد که نمی توان مذهب را مسئول رفتار باروری افراد قلمداد کرد.

لرها

میانگین فرزندان مادران لر کشور از ۴٫۲ تا ۵٫۳ فرزند در استانهای کشور متغیر بوده است و در کلیه استانها میانگین فرزندان آنها بالاتر از میانگین استانی قرار داشته است. این تفاوت در استانهای تهران، اصفهان، یزد و گیلان مشهودتر از سایر استانهاست.

تفاوت متوسط تعداد فرزندان مادران شهرنشین و روستانشین لر در استانهای تهران، فارس، اصفهان، ایلام، کرمانشاه و خوزستان بیش از سایر استانهاست و افزونی میانگین فرزندان لرهای روستانشین نسبت به شهرنشینهای همین قوم در استان بوشهر به دلیل پایین بودن تعداد نمونه فاقد اعتبار علمی است.

در شش استان کشور میانگین فرزندان مادران لر از میانگین فرزندان لرهای کشور بالاتر بوده است و در هفت استان پایین تر از سطح کشوری قرار داشته است. این میانگین در استان ایلام بر متوسط کشوری منطبق است. ارقام استانهای کهگیلویه و بویراحمد، چهارمحال و بختیاری و مازندران به علت در اختیار نبودن نشریه مربوط در جدول نیامده است. به طور کلی مادران لر جزء مادران پر اولادند و میانگین تعداد فرزندان آنها از متوسط کشوری بالاتر است. ولی وجود شواهدی از استانهای اصفهان، ایلام، فارس و همدان که در آنها میانگین فرزندان مادران لر شهرنشین از میانگین استانی پایین تر قرار دارد نشان می دهد که در رفتار باروری آنها تأثیر عوامل دیگری غیر از قومیت می تواند از اهمیت بیشتری برخوردار باشد زیرا این قوم که حدود ده درصد مادران جامعه را تشکیل می دهند عموماً در استانهای کمتر توسعه یافته کشور سکنی دارند.

عرب

توزیع مادران عرب زبان در طرح نمونه گیری تنها در ۱۲ استان از حداقل مورد بررسی، یعنی ۵ نمونه بیشتر بوده است. در کل مادران عرب زبان حدود ۳۴ در هزار کل مادران را تشکیل می دهند که بعد از ارامنه، ترکمن ها و بلوچ ها دارای کمترین تعداد بوده اند.

میانگین تعداد فرزندان مادران عرب زبان کشور پس از بلوچ ها و ترکمن ها در بالاترین رده قرار دارد. متوسط تعداد فرزندان آنها به ۴٫۶ فرزند بالغ می شود که این رقم با میانگین فرزندان در استان خوزستان تطبیق می کند. در شش استان کشور میانگین تعداد فرزندان آنها از متوسط فرزندان مادران عرب زبان بالاتر است. در مجموع به استثنای استانهای همدان، تهران و اصفهان میانگین فرزندان عرب ها از میانگین کل کشور بالاتر است. همچنین در ۸ استان کشور متوسط تعداد فرزندان عرب ها از میانگین استانی بالاتر است و تنها در ۴ استان اصفهان، همدان، سیستان و بلوچستان و کرمان شاخص فوق از ارقام استانی پایینتر قرار دارد.

جالب توجه است که در استانهای ایلام و هرمزگان و اصفهان متوسط تعداد مادران عرب روستایی از رقم مشابه مادران عرب شهری کمتر است و این بیانگر عدم توجه مادران شهری عرب به تعداد فرزند است. این امر نشان می دهد که با توجه به تقویت توان بیولوژیکی، این گروه از مادران توانسته اند دارای فرزندان بیشتری باشند. در معدودی از استانها، از جمله کرمان و فارس تفاوت میانگین مادران شهری و روستایی بارز است و حتی در کرمان این تفاوت تا تقلیل متوسط فرزندان شهرنشین به سطح ۱/۳ مادران روستایی تحول یافته است. به طور کلی بین مادران عرب شهرنشین و روستانشین از نظر رفتار باروری فاصله زیادی ایجاد نشده است (سرانه ۴/۲ فرزند برای مادران شهری در قبال ۵ فرزند برای مادران روستایی). مادران عرب زبان کشور از رده مادران پر اولاد محسوب می شوند. در عین حال باید شواهد ملاحظه شده در استانهای تهران، خوزستان، فارس و اصفهان را که در آنها میانگین فرزندان مادران عرب شهری از میانگین استانی پایین تر است، مورد توجه قرار داد.

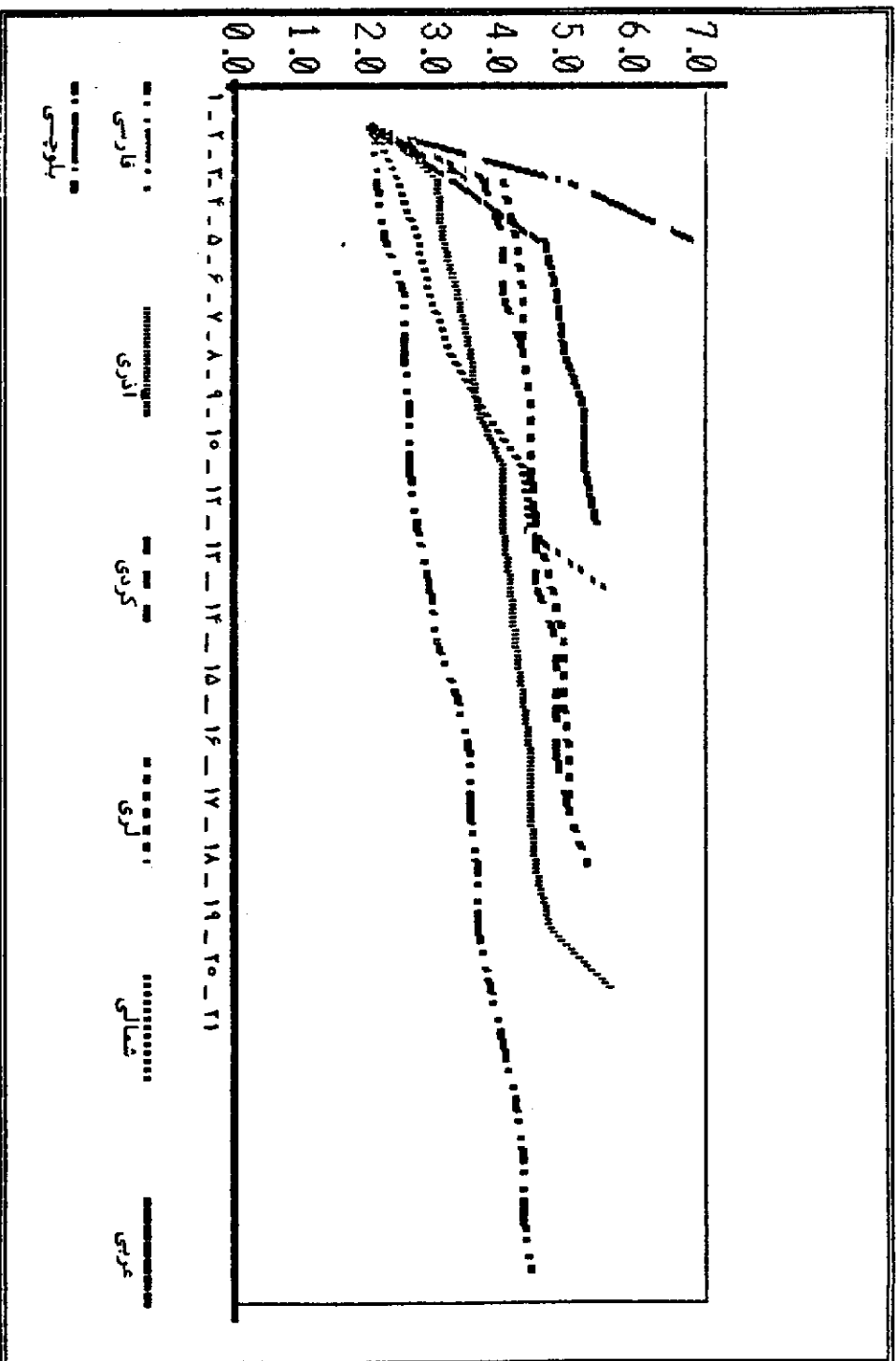
بلوچ

تعداد مادران بلوچ در سه استان کشور، یعنی سیستان و بلوچستان، خراسان و هرمزگان حائز اهمیت است. این قوم از نظر میانگین تعداد فرزند در بالاترین رده قرار دارد. وضعیت مادران بلوچ در استان خراسان از نظر رفتار باروری قابل تأمل است. اگرچه این گروه از مادران از نظر تعداد از اهمیت قابل ملاحظه‌ای برخوردار نیستند، میانگین تعداد فرزندان آنها فاصله قابل ملاحظه‌ای با میانگین کشوری دارد. در استانهای یادشده متوسط تعداد فرزندان آنها از ۴/۶ فرزند تا ۶/۷ فرزند متغیر است. تطبیق میانگین تعداد مادران شهری و روستایی در استان سیستان و بلوچستان بر یک دیگر حاکی از عدم تأثیر جدی شهرنشینی بر تعداد فرزند در بین این قومیت است. در حالی که تفاوت بارز مادران شهرنشین و روستانین در استان خراسان می‌تواند به تأثیر منطقه‌ای تعبیر شود. مگر اینکه در استان سیستان و بلوچستان نیز اکثریت بلوچ‌ها ساکن مناطق شهری نبوده باشند که این نتیجه هم با مراجعه به تعداد نمونه‌های شهری و روستایی بلوچ‌زبانها در بلوچستان مردود است. نتیجه مشاهده شده برای تفاوت بلوچ‌های شهرنشین و روستانین در استان هرمزگان به دلیل قلت نمونه شهرنشینها فاقد اعتبار علمی است. وضعیت مشابه در مورد استان خراسان نیز صادق است.

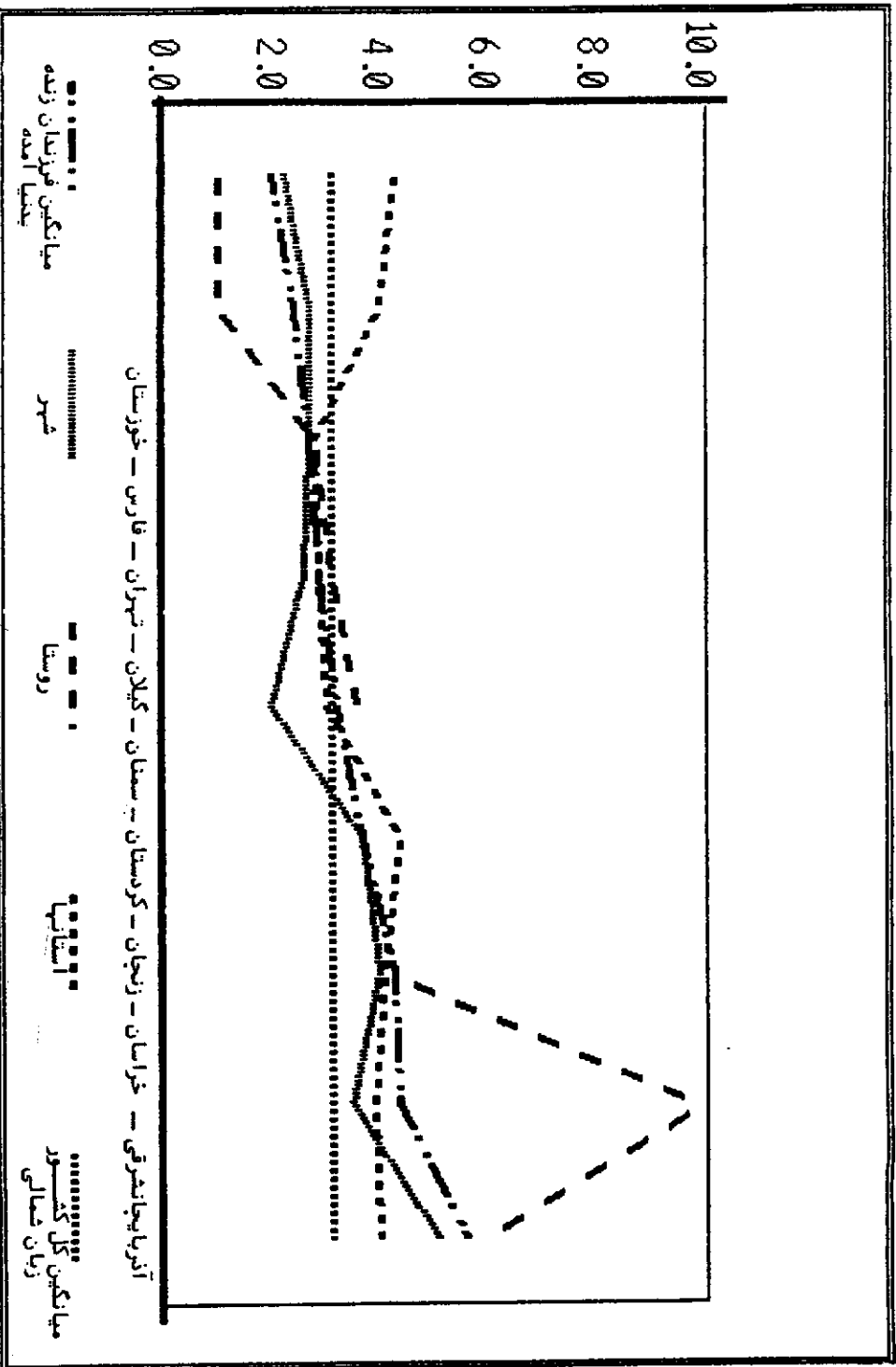
مقایسه وضعیت باروری اقوام

در نمودار ۳ منحنی توزیع استانی میانگین تعداد فرزندان به ترتیب صعودی نشان داده شده است. به طوری که ملاحظه می‌شود رفتار پنج قوم، یعنی فارس، آذری، کرد، لر و عرب تقریباً به موازات یک دیگر تحول یافته و تنها اختلاف فاز بین آنها قابل تأمل است. این وضع می‌تواند ناشی از تفاوت سطح توسعه باشد. وضعیت عرب‌ها به استثنای دو استان اولیه از همین قرار است. این استثنا به دلیل قلت تعداد نمونه در استانهای یادشده قابل قبول است (جمعاً ۳۲ نمونه در دو استان یادشده در جامعه نمونه ظاهر شده‌اند). ولی وضعیت دو قوم دیگر، یعنی اقوام بلوچ و شمالی کاملاً متمایز و نیازمند بررسی بیشتر است.

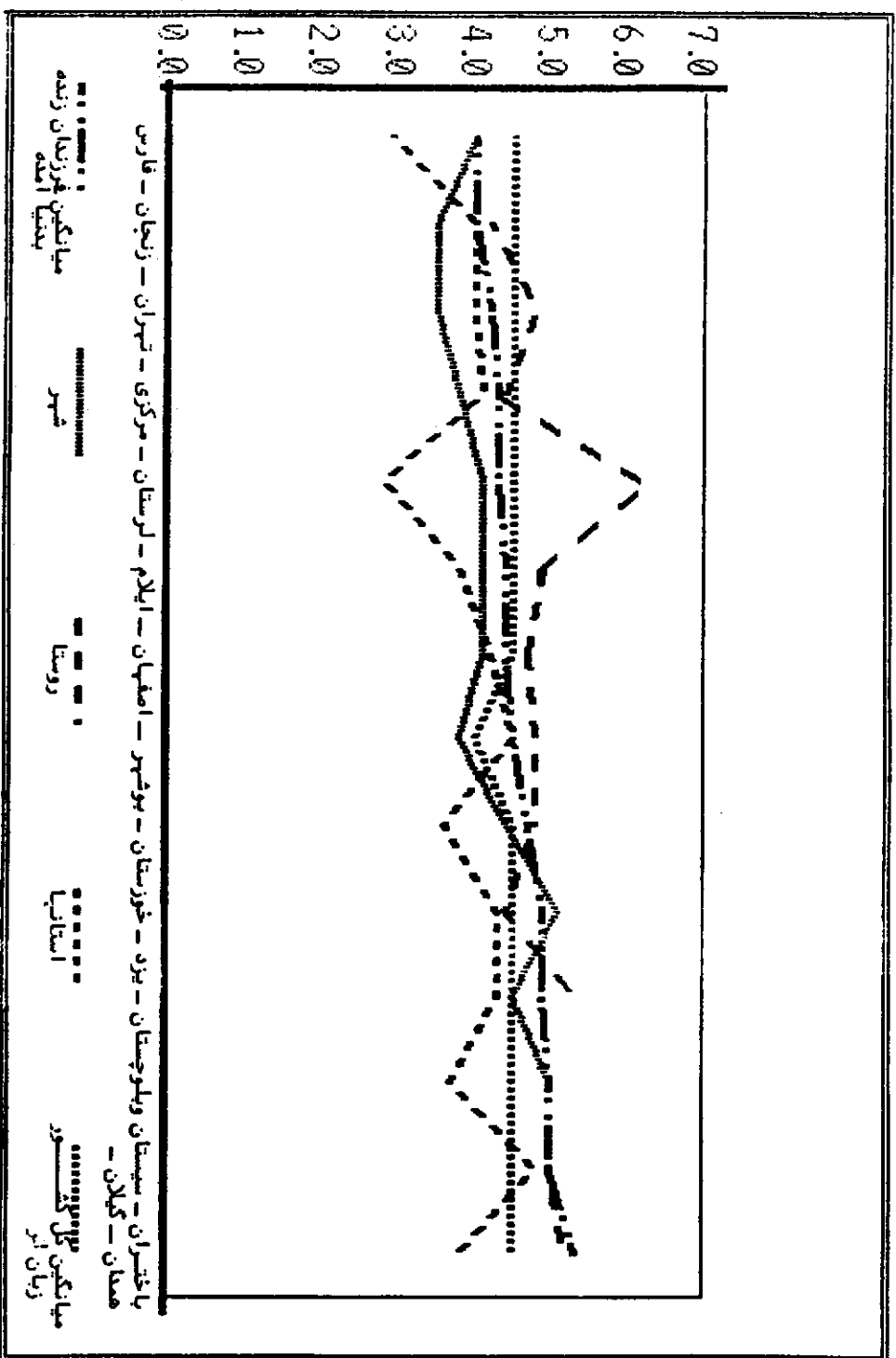
به طور کلی رفتار پنج قوم اول حاکی از تفاوت تدریجی در استانهاست که می‌تواند ناشی از شرایط اقتصادی - اجتماعی متفاوت آنها باشد. وضعیت بلوچ‌ها را (به دلیل تمرکز عمده آنها

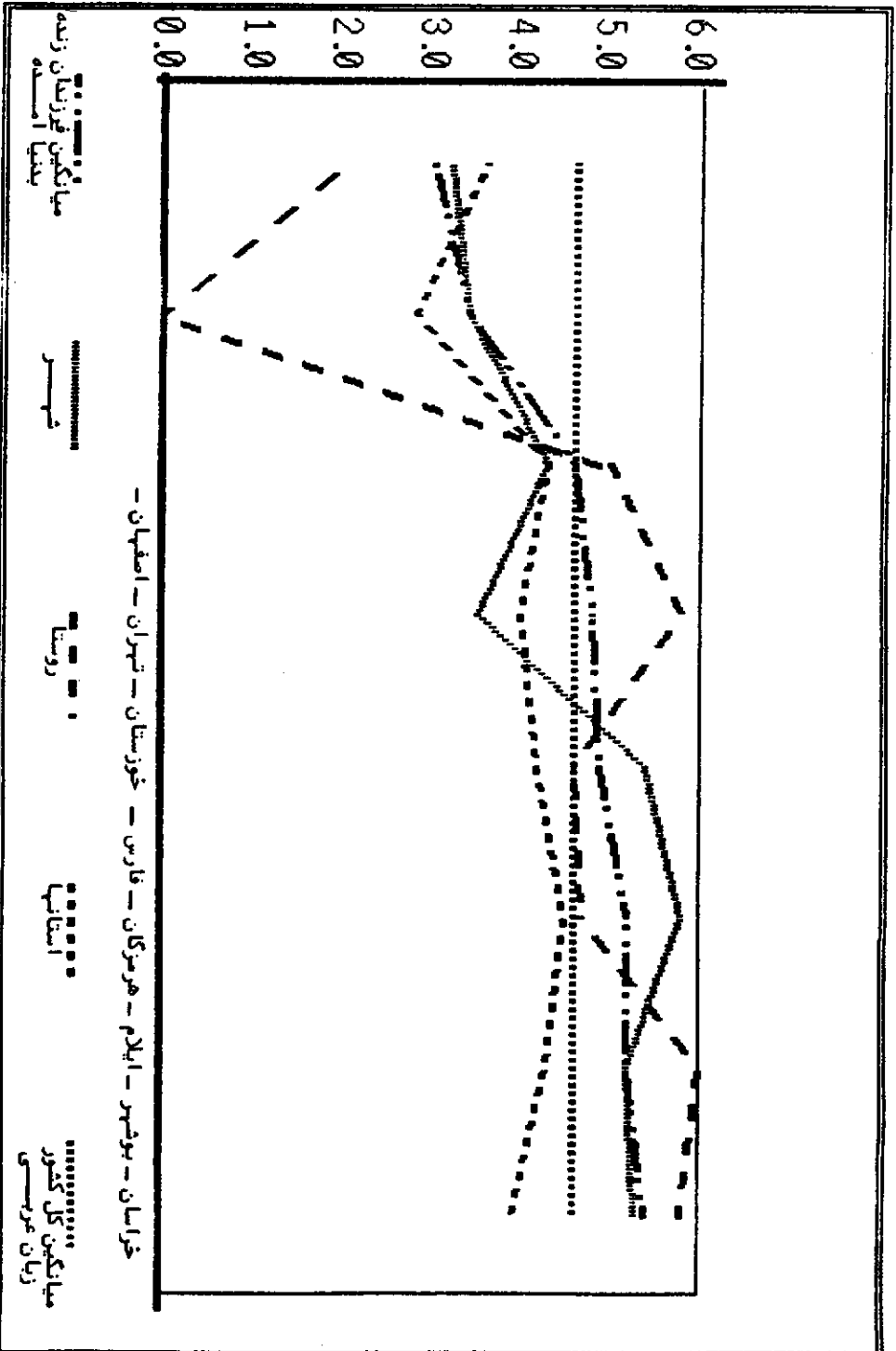
شماره ۳ میانگین نمرات زبان در استانها بر حسب اقوام مختلف در استانها

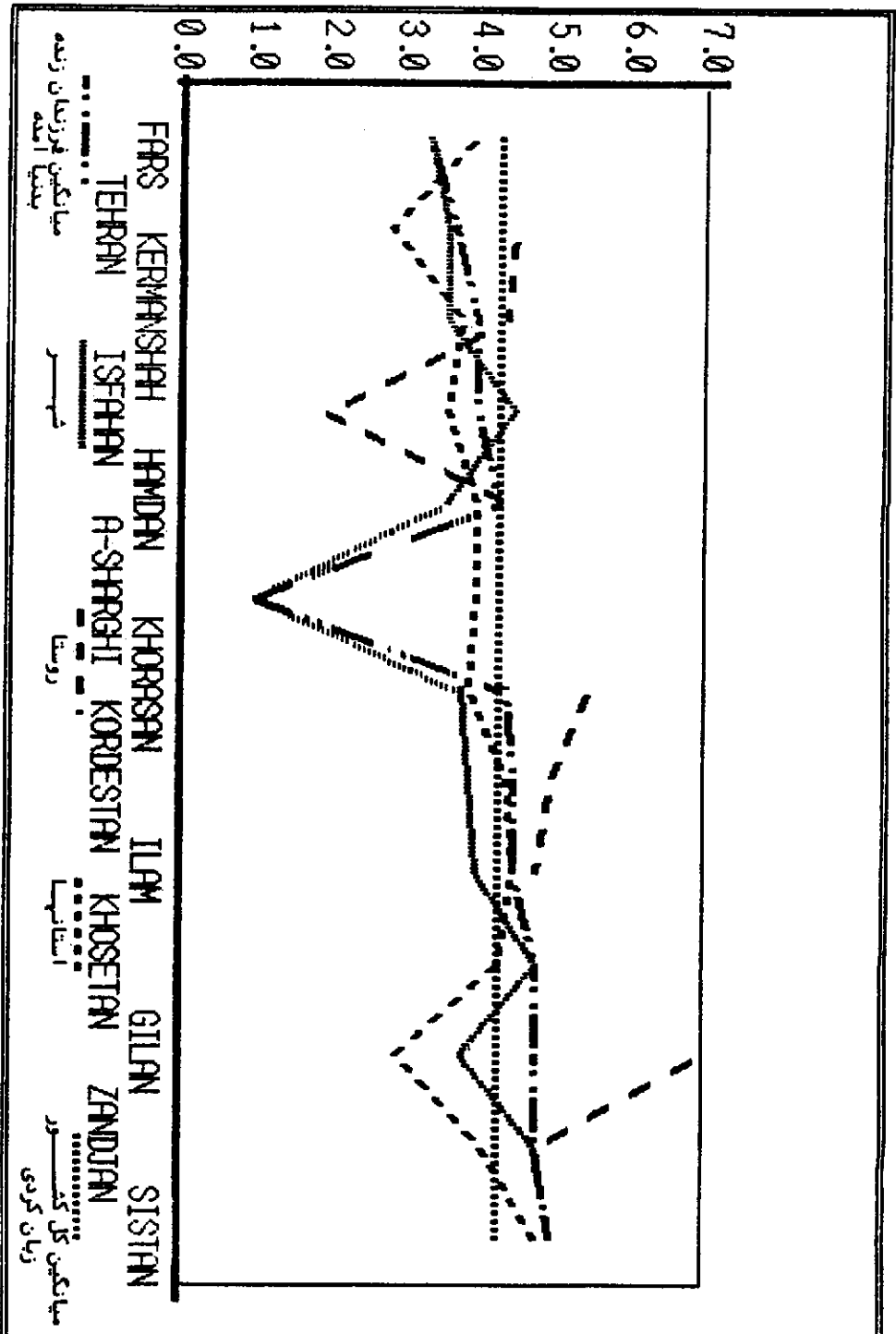
نمودار ۴ میانگین فریضان زنده به دنیا آمده بر حسب زبان مادری (شمالی) در استانهای مختلف

نمودار ۵ میانگین نوزندان زنده به دنیا آمده بر حسب زبان مادری (لری) در استانهای مختلف

فهردهار و میانگین فرزندان زنده به دنیا آمده بر حسب زبان مادری (عربی) در استانهای مختلف

نمودار A میانگین فرزندان زنمه به دنیا آمده بر حسب زبان مادری (کردی) در استانهای مختلف

در یک استان) نمی توان در این مقایسه وارد کرد ولی وضعیت استثنایی شمالی ها می تواند با بررسی بیشتر بنایی برای تفاوت قومی باشد. تطبیق کامل آذری ها و لرها با فارس ها پس از تغییر مبنا و حذف فاصله مبدأ نشان می دهد که علی رغم تفاوت گویش نمی توان آنها را قوم جداگانه دانست. اگر فرض دوم درست باشد، یعنی جدایی این اقوام را بپذیریم در این صورت می تواند به معنی نفی تأثیر قومیت در رفتار باروری باشد. در حالت اخیر نیز وضعیت استثنایی شمالی ها نیازمند بررسی بیشتر است (جدول ۲۹).

استان آذربایجان شرقی

جدول ۲۹ میانگین فرزندان برحسب زبان مادری در نقاط شهری و روستایی

	میانگین فرزندان زنده به دنیا آمده			میانگین فرزندان زنده			میانگین فرزندان سرده		
	جمع	شهر	روستا	جمع	شهر	روستا	جمع	شهر	روستا
جمع	۴۰	۳۴	۴۶	۳۶	۳۱	۴۱	۰۴	۰۳	۰۴
آذری	۴۰	۳۴	۴۶	۳۶	۳۰	۴۱	۰۴	۰۳	۰۴
ارمنی	۱۰۵	۱۰۰	۱۱۰	۵۰	۱۰	۹۰	۲۰	۹۰	۲۰
بلوچی	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ترکمنی	-	-	-	-	-	-	-	-	-
عربی	-	-	-	-	-	-	-	-	-
فارسی	۲۶	۲۶	۳۰	۲۶	۲۵	۳۰	۰۰	۰۱	۰۰
کردی	۱۰	۱۰	-	۱۰	۱۰	-	-	۰۰	-
لری	-	-	-	-	-	-	-	-	-
شملی	۵۶	۵۱	۶۰	۴۷	۴۵	۴۹	۱۰	۰۶	۱۰
سلیر	۳۶	۳۹	۳۵	۳۴	۳۷	۳۲	۰۳	۰۱	۰۳

استان آذربایجان غربی

جدول ۲۹ میانگین فرزندان برحسب زبان مادری در نقاط شهری و روستایی

	میانگین فرزندان زنده به دنیا آمده			میانگین فرزندان زنده			میانگین فرزندان مسرده		
	جمع	شهر	روستا	جمع	شهر	روستا	جمع	شهر	روستا
جمع	۳۹	۳۳	۴۴	۳۵	۳۱	۳۹	۴	۳	۵
آذری	۳۵	۳۱	۴۰	۳۲	۲۸	۳۶	۳	۲	۴
ارمنی	۱۸	۱۸	-	۱۶	۱۶	-	-	۲	-
بلوچی	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ترکمنی	۱۰	۱۰	-	۱۰	۱۰	-	-	۰	-
عربی	-	-	-	-	-	-	-	-	-
فارسی	۲۰	۲۰	-	۲۰	۲۰	-	-	۰	-
کردی	۴۴	۳۹	۴۷	۳۹	۳۵	۴۱	۶	۴	۵
لری	-	-	-	-	-	-	-	-	-
شملی	۲۰	۲۰	-	۲۰	۲۰	-	-	۰	-
سایر	۴۰	۴۰	-	۳۰	۳۰	-	-	۱۰	-

استان بوشهر

جدول ۲۹ میانگین فرزندان برحسب زبان مادری در نقاط شهری و روستایی

	میانگین فرزندان زنده به دنیا آمده			میانگین فرزندان زنده			میانگین فرزندان مسرده		
	جمع	شهر	روستا	جمع	شهر	روستا	جمع	شهر	روستا
جمع	۴۳	۴۱	۴۸	۴۰	۳۸	۴۴	۳	۳	۴
آذری	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ارمنی	-	-	-	-	-	-	-	-	-
بلوچی	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ترکمنی	-	-	-	-	-	-	-	-	-
عربی	۵۲	۵۲	۶۰	۴۹	۴۸	۶۰	۰	۴	۰
فارسی	۴۳	۴۰	۴۸	۴۰	۳۷	۴۴	۴	۳	۴
کردی	-	-	-	-	-	-	-	-	-
لری	۴۹	۵۱	۴۴	۴۴	۴۶	۳۸	۵	۵	۶
شملی	-	-	-	-	-	-	-	-	-
سایر	-	-	-	-	-	-	-	-	-

استان باختران

جدول ۲۹ میانگین فرزندان برحسب زبان مادری در نقاط شهری و روستایی

	میانگین فرزندان زنده به‌دنیای‌آمده			میانگین فرزندان زنده			میانگین فرزندان مسرده		
	جمع	شهر	روستا	جمع	شهر	روستا	جمع	شهر	روستا
جمع	۳۰۸	۳۲۴	۴۲۴	۳۵	۳۲۲	۴۰	۳۳	۰۲	۰۴
آذری	۳۰	۳۰	۳۵	۲۹	۲۹	۳۵	۰۱	۰۱	۰
ارمنی	-	-	-	-	-	-	-	-	-
بلوچی	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ترکمنی	-	-	-	-	-	-	-	-	-
عربی	۵۰	۱۰	۹۰	۴۵	۱۰	۸۰	۰۵	۰	۱۰
فارسی	۲۶	۲۵	۳۹	۲۵	۲۴	۳۶	۰۱	۰۱	۰۳
کردی	۴۰	۳۶	۴۴	۳۷	۳۴	۴۰	۰۳	۰۲	۰۴
لری	۵۳	۶۰	۵۲	۵۱	۶۰	۵۰	۰۲	۰	۰۲
شملی	۳۰	۳۰	-	۳۰	۳۰	-	۰	۰	-
سایر	۳۰	-	۳۰	۳۰	-	۳۰	۰	-	۰

استان ایلام

جدول ۲۹ میانگین فرزندان برحسب زبان مادری در نقاط شهری و روستایی

	میانگین فرزندان زنده به‌دنیای‌آمده			میانگین فرزندان زنده			میانگین فرزندان مسرده		
	جمع	شهر	روستا	جمع	شهر	روستا	جمع	شهر	روستا
جمع	۴۵	۴۰	۴۸	۴۲	۳۷	۴۴	۳۴	۰۳	۰۴
آذری	۷۰	-	۷۰	۷۰	-	۷۰	۰	-	۰
ارمنی	-	-	-	-	-	-	-	-	-
بلوچی	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ترکمنی	-	-	-	-	-	-	-	-	-
عربی	۵۲	۵۸	۴۷	۵۱	۵۸	۴۴	۰۲	۰	۰۳
فارسی	۲۵	۲۵	-	۲۴	۲۴	-	۰۱	۰	-
کردی	۴۵	۴۰	۴۸	۴۱	۳۸	۴۴	۰۴	۰۳	۰۴
لری	۴۵	۳۸	۴۸	۴۲	۳۶	۴۵	۰۳	۰۱	۰۴
شملی	-	-	-	-	-	-	-	-	-
سایر	۱۰	-	۱۰	۱۰	-	۱۰	۰	-	۰

استان اصفهان

جدول ۲۹ میانگین فرزندان برحسب زبان مادری در نقاط شهری و روستایی

میانگین فرزندان زنده به دنیا آمده			میانگین فرزندان زنده			میانگین فرزندان مرده			
جمع	شهر	روستا	جمع	شهر	روستا	جمع	شهر	روستا	
۳۶	۳۳	۴۰	۳۳	۳۱	۳۷	۳	۲	۳	جمع
۴۷	۴۱	۴۹	۴۲	۳۹	۴۳	۵	۳	۶	آذری
۱۵	۱۳	۲۰	۱۵	۱۳	۲۰	۰	۰	۰	ارمنی
—	—	—	—	—	—	—	—	—	بلوچی
۳۰	۱۰	۴۰	۳۰	۱۰	۴۰	۰	۰	۰	ترکمنی
۳۰	۳۲	۲۰	۲۷	۲۸	۲۰	۳	۴	۰	عربی
۵	۳۲	۳۸	۳۲	۰	۳۶	۲	۲	۳	فارسی
۴۰	۴۵	۲۰	۳۶	۴۰	۲۰	۴	۵	۰	کردی
۴۷	۴۴	۴۸	۴۳	۴۱	۴۴	۴	۳	۴	لری
۵۵	۶۳	۳۰	۵۵	۶۳	۳۰	۰	۰	۰	شملی
۵۱	۴۲	۷۷	۴۵	۴۰	۶۰	۶	۲	۷	سایر

استان تهران

جدول ۲۹ میانگین فرزندان برحسب زبان مادری در نقاط شهری و روستایی

میانگین فرزندان زنده به دنیا آمده			میانگین فرزندان زنده			میانگین فرزندان مرده			
جمع	شهر	روستا	جمع	شهر	روستا	جمع	شهر	روستا	
۲۸	۲۸	۳۳	۲۷	۲۷	۳۱	۱	۱	۱	جمع
۳۶	۳۵	۳۹	۳۴	۳۴	۳۶	۱	۱	۲	آذری
۱۷	۱۷	—	۱۷	۱۷	—	۰	۰	—	ارمنی
۲۷	۲۷	—	۱۷	۱۷	—	۱	۱	—	بلوچی
—	—	—	—	—	—	—	—	—	ترکمنی
۳۴	۳۴	—	۳۲	۳۲	—	۲	۲	—	عربی
۲۵	۲۵	۲۸	۲۴	۲۴	۲۷	۱	۱	۱	فارسی
۳۷	۳۶	۴۵	۳۵	۳۴	۴۴	۲	۲	۱	کردی
۴۳	۴۱	۶۳	۴۱	۳۹	۶۳	۲	۲	۱	لری
۲۷	۲۷	۲۸	۲۶	۲۶	۲۸	۱	۱	۰	شملی
۳۴	۳۳	۶۰	۳۲	۳۰	۶۰	۳	۳	۰	سایر

استان سیستان و بلوچستان

جدول ۲۹ میانگین فرزندان برحسب زبان مادری در نقاط شهری و روستایی

میانگین فرزندان زنده			میانگین فرزندان زنده به دنیا آمده			میانگین فرزندان مسرده			
جمع	شهر	روستا	جمع	شهر	روستا	جمع	شهر	روستا	
۴٫۸	۴٫۳	۵٫۲	۴٫۴	۴٫۱	۴٫۷	۰٫۴	۰٫۲	۰٫۳	جمع
-	-	-	-	-	-	-	-	-	آذری
۴٫۰	۴٫۰	۴٫۰	۳٫۷	۳٫۵	۴٫۰	۰٫۰	۰٫۵	۰٫۳	ارمنی
۵٫۱	۵٫۰	۵٫۱	۴٫۷	۴٫۷	۴٫۷	۰٫۴	۰٫۳	۰٫۳	بلوچی
-	-	-	-	-	-	-	-	-	ترکمنی
۴٫۰	-	۴٫۰	۳٫۷	-	۳٫۷	۰٫۳	-	۰٫۳	عربی
۴٫۳	۳٫۷	۵٫۴	۴٫۰	۳٫۵	۴٫۹	۰٫۵	۰٫۲	۰٫۳	فارسی
۵٫۰	-	۵٫۰	۴٫۰	-	۴٫۰	۱٫۰	-	۱٫۰	کردی
۵٫۰	-	۵٫۰	۴٫۰	-	۴٫۰	۱٫۰	-	۱٫۰	لری
۵٫۰	۵٫۰	-	۵٫۰	۵٫۰	-	-	۰٫۰	۰٫۰	شملی
۳٫۳	۴٫۰	۲٫۰	۳٫۳	۴٫۰	۲٫۰	۰٫۰	۰٫۰	۰٫۰	سایر

استان سمنان

جدول ۲۹ میانگین فرزندان برحسب زبان مادری در نقاط شهری و روستایی

میانگین فرزندان زنده به دنیا آمده			میانگین فرزندان زنده			میانگین فرزندان مسرده			
جمع	شهر	روستا	جمع	شهر	روستا	جمع	شهر	روستا	
۳٫۰	۲٫۸	۳٫۴	۲٫۸	۲٫۶	۳٫۱	۰٫۳	۰٫۲	۰٫۲	جمع
۳٫۱	۳٫۳	۳٫۱	۲٫۹	۳٫۳	۲٫۸	۰٫۳	۰٫۰	۰٫۲	آذری
۵٫۰	۲٫۰	۶٫۵	۴٫۳	۲٫۰	۵٫۵	۱٫۰	۰٫۰	۰٫۷	ارمنی
-	-	-	-	-	-	-	-	-	بلوچی
-	-	-	-	-	-	-	-	-	ترکمنی
-	-	-	-	-	-	-	-	-	عربی
۳٫۰	۲٫۹	۳٫۳	۲٫۸	۲٫۷	۳٫۱	۰٫۲	۰٫۲	۰٫۲	فارسی
-	-	-	-	-	-	-	-	-	کردی
-	-	-	-	-	-	-	-	-	لری
۳٫۲	۲٫۰	۳٫۶	۳٫۰	۲٫۰	۳٫۳	۰٫۳	۰٫۰	۰٫۲	شملی
-	-	-	-	-	-	-	-	-	سایر

استان گیلان

جدول ۲۹ میانگین فرزندان برحسب زبان مادری در نقاط شهری و روستایی

میانگین فرزندان زنده به دنیا آمده			میانگین فرزندان زنده			میانگین فرزندان مسره			
جمع	شهر	روستا	جمع	شهر	روستا	جمع	شهر	روستا	
۲۲۹	۲۲۶	۳۱	۲۸۸	۲۵	۳۰	۲۲	۲۱	۲۲	جمع
۳۳	۳۰	۳۷	۳۰	۲۷	۳۳	۲۴	۲۳	۲۴	آذری
۱۰	-	۱۰	۱۰	-	۱۰	۱۰	-	۱۰	ارمنی
-	-	-	-	-	-	-	-	-	بلوچی
-	-	-	-	-	-	-	-	-	ترکمنی
-	-	-	-	-	-	-	-	-	عربی
۲۲	۲۰	۲۴	۱۹	۱۹	۱۹	۱۶	۱۱	۱۶	فارسی
۴۸	۳۸	۷۰	۴۵	۳۵	۶۵	۲۵	۲۳	۲۵	کردی
۴۰	۴۰	-	۴۰	۴۰	-	-	۲۰	-	لری
۲۹	۲۶	۳۱	۲۸	۲۵	۳۰	۲۲	۲۱	۲۲	شمالی
۲۰	۲۰	-	۲۰	۲۰	-	-	۲۰	-	سایر

استان زنجان

جدول ۲۹ میانگین فرزندان برحسب زبان مادری در نقاط شهری و روستایی

میانگین فرزندان زنده به دنیا آمده			میانگین فرزندان زنده			میانگین فرزندان مسره			
جمع	شهر	روستا	جمع	شهر	روستا	جمع	شهر	روستا	
۴۱	۳۵	۴۶	۳۷	۳۲	۴۱	۲۵	۲۳	۲۵	جمع
۴۳	۳۷	۴۷	۳۹	۳۴	۴۲	۲۵	۲۳	۲۵	آذری
۴۰	-	۴۰	۴۰	-	۴۰	۲۰	-	۲۰	ارمنی
۱۰	۱۰	-	۱۰	۱۰	-	-	۲۰	-	بلوچی
-	-	-	-	-	-	-	-	-	ترکمنی
-	-	-	-	-	-	-	-	-	عربی
۲۹	۲۷	۳۵	۲۸	۲۶	۳۳	۲۳	۲۱	۲۳	فارسی
۴۸	۴۸	۴۸	۴۵	۴۶	۴۴	۲۴	۲۲	۲۴	کردی
۴۳	۳۸	۴۴	۴۰	۳۵	۴۱	۲۳	۲۳	۲۳	لری
۴۳	۴۰	۴۴	۴۰	۳۷	۴۱	۲۳	۲۳	۲۳	شمالی
۵۳	۷۳	۴۳	۵۰	۶۳	۴۳	۲۰	۲۱	۲۳	سایر

استان لرستان

جدول ۲۹ میانگین فرزندان برحسب زبان مادری در نقاط شهری و روستایی

میانگین فرزندان زنده به دنیا آمده			میانگین فرزندان زنده			میانگین فرزندان مسرده			
جمع	شهر	روستا	جمع	شهر	روستا	جمع	شهر	روستا	
۴۳	۴۰	۴۷	۳۹	۳۷	۴۳	۰۳	۰۳	۰۴	جمع
۵۶	۴۷	۷۸	۴۹	۴۱	۶۸	۰۷	۰۶	۱۰	آذری
-	-	-	-	-	-	-	-	-	ارمنی
-	-	-	-	-	-	-	-	-	بلوچی
۱۰	-	۱۰	۱۰	-	۱۰	۰۰	-	۰۰	ترکمنی
۷۵	۷۵	-	۷۰	۷۰	-	۰۵	۰۵	-	عربی
۲۷	۲۵	۳۷	۳۵	۲۳	۳۳	۰۲	۰۱	۰۴	فارسی
۸۰	۸۰	-	۸۰	۸۰	-	۰۰	۰۰	-	کردی
۴۲	۴۱	۴۷	۴۰	۳۸	۴۳	۰۳	۰۳	۰۴	لری
-	-	-	-	-	-	-	-	-	شمالی
۶۰	۶۰	-	۶۰	۶۰	-	۰۰	۰۰	-	سایر

استان کردستان

جدول ۲۹ میانگین فرزندان برحسب زبان مادری در نقاط شهری و روستایی

میانگین فرزندان زنده به دنیا آمده			میانگین فرزندان زنده			میانگین فرزندان مسرده			
جمع	شهر	روستا	جمع	شهر	روستا	جمع	شهر	روستا	
۴۴	۳۸	۴۹	۳۸	۳۴	۴۲	۰۶	۰۴	۰۸	جمع
۴۱	۳۰	۴۳	۳۶	۳۰	۴۸	۰۴	۰۱	۰۵	آذری
۱۱۰	۱۱۰	-	۱۰۰	۱۰۰	-	۱۰	۱۰	-	ارمنی
-	-	-	-	-	-	-	-	-	بلوچی
-	-	-	-	-	-	-	-	-	ترکمنی
-	-	-	-	-	-	-	-	-	عربی
۲۱	۲۱	-	۲۱	۲۱	-	۰۰	۰۰	-	فارسی
۴۵	۳۹	۵۰	۳۸	۳۴	۴۳	۰۶	۰۴	۰۸	کردی
۱۰	۱۰	-	۱۰	۱۰	-	۰۰	۰۰	-	لری
۳۷	۳۷	-	۳۳	۳۳	-	۰۳	۰۳	-	شمالی
۴۱	۴۳	۴۰	۳۷	۴۰	۳۳	۰۴	۰۳	۰۷	سایر

استان کرمان

جدول ۲۹ میانگین فرزندان برحسب زبان مادری در نقاط شهری و روستایی

میانگین فرزندان زنده به‌دنيا آمده			میانگین فرزندان زنده			میانگین فرزندان مرده			
جمع	شهر	روستا	جمع	شهر	روستا	جمع	شهر	روستا	
۴۲	۳۵	۴۹	۳۹	۳۳	۴۴	۰۴	۰۲	۰۵	جمع
۶۳	۷۵	۴۰	۵۳	۶۰	۴۰	۱۰	۱۵	۱۰	آذری
۳۵	۳۰	۳۷	۲۸	۲۰	۳۰	۰۸	۱۰	۰۷	ارمنی
۵۵	—	۵۵	۴۵	—	۴۵	۱۰	—	۱۰	بلوچی
۶۰	۶۰	—	۶۰	۶۰	—	۰۰	۰۰	—	ترکمنی
۴۰	۲۰	۶۰	۴۰	۲۰	۶۰	۰۰	۰۰	۰۰	عربی
۴۲	۳۵	۴۹	۳۹	۳۳	۴۴	۰۳	۰۲	۰۵	فارسی
۳۰	—	۳۰	۳۰	—	۳۰	۰۰	—	۰۰	کردی
—	—	—	—	—	—	—	—	—	لری
—	—	—	—	—	—	—	—	—	شمالی
۳۰	۳۰	—	۳۰	۳۰	—	۰۰	۰۰	—	سایر

استان فارس

جدول ۲۹ میانگین فرزندان برحسب زبان مادری در نقاط شهری و روستایی

میانگین فرزندان زنده به‌دنيا آمده			میانگین فرزندان زنده			میانگین فرزندان مرده			
جمع	شهر	روستا	جمع	شهر	روستا	جمع	شهر	روستا	
۴۱	۳۵	۴۷	۳۸	۳۳	۴۳	۰۳	۰۲	۰۴	جمع
۴۴	۳۸	۴۸	۴۰	۰۵	۴۳	۰۴	۰۳	۰۵	آذری
—	—	—	—	—	—	—	—	—	ارمنی
—	—	—	—	—	—	—	—	—	بلوچی
۳۴	۳۳	۴۰	۲۰	۱۸	۳۰	۱۴	۱۵	۱۰	ترکمنی
۴۸	۳۵	۵۸	۴۵	۳۴	۵۳	۰۳	۰۱	۰۵	عربی
۴۰	۳۵	۴۷	۳۷	۳۳	۴۳	۰۳	۰۲	۰۴	فارسی
۳۳	۳۳	—	۳۳	۳۳	—	۰۰	۰۰	—	کردی
۴۲	۳۵	۴۸	۳۹	۳۲	۴۵	۰۳	۰۳	۰۳	لری
۲۴	۲۷	۱۰	۲۴	۲۷	۱۰	۰۰	۰۰	۰۰	شمالی
۴۰	۱۰	۴۵	۳۹	۱۰	۴۳	۰۱	۰۰	۰۲	سایر

استان خوزستان

جدول ۲۹ میانگین فرزندان برحسب زبان مادری در نقاط شهری و روستایی

میانگین فرزندان مرده			میانگین فرزندان زنده			میانگین فرزندان زنده به دنیا آمده			
روستا	شهر	جمع	روستا	شهر	جمع	روستا	شهر	جمع	
۰٫۳	۰٫۲	۰٫۲	۴٫۷	۳٫۷	۴٫۱	۴٫۹	۳٫۹	۴٫۳	جمع
۰٫۲	۰٫۱	۰٫۱	۲٫۵	۳٫۱	۳٫۰	۲٫۷	۳٫۲	۳٫۰	آذری
—	۰٫۵	۰٫۵	—	۴٫۵	۴٫۵	—	۵٫۰	۵٫۰	ارمنی
—	۰٫۰	۰٫۰	—	۲٫۰	۲٫۰	—	۲٫۰	۲٫۰	بلوچی
۰٫۰	۰٫۰	۰٫۰	۲٫۰	۱٫۰	۱٫۵	۲٫۰	۱٫۰	۱٫۵	ترکمنی
۰٫۲	۰٫۲	۰٫۲	۴٫۸	۴٫۲	۴٫۵	۵٫۰	۴٫۳	۴٫۶	عربی
۰٫۲	۰٫۲	۰٫۲	۴٫۳	۳٫۲	۳٫۴	۴٫۵	۳٫۴	۳٫۶	فارسی
—	۰٫۵	۰٫۵	—	۴٫۳	۴٫۳	—	۴٫۸	۴٫۸	کردی
۰٫۵	۰٫۲	۰٫۳	۴٫۸	۴٫۳	۴٫۶	۵٫۳	۴٫۵	۴٫۹	لری
۰٫۰	۰٫۲	۰٫۲	۱٫۰	۲٫۰	۱٫۸	۱٫۰	۲٫۲	۲٫۰	شمالی
۰٫۰	۰٫۰	۰٫۰	۱٫۰	۳٫۳	۲٫۸	۱٫۰	۳٫۳	۲٫۸	سایر

استان خراسان

جدول ۲۹ میانگین فرزندان برحسب زبان مادری در نقاط شهری و روستایی

میانگین فرزندان مرده			میانگین فرزندان زنده			میانگین فرزندان زنده به دنیا آمده			
روستا	شهر	جمع	روستا	شهر	جمع	روستا	شهر	جمع	
۰٫۸	۰٫۳	۰٫۴	۴٫۲	۳٫۳	۳٫۵	۵٫۰	۳٫۶	۳٫۹	جمع
۱٫۰	۰٫۴	۰٫۶	۳٫۸	۳٫۵	۴٫۶	۴٫۸	۳٫۹	۴٫۲	آذری
—	۰٫۰	۰٫۰	—	۳٫۵	۳٫۵	—	۳٫۵	۳٫۵	ارمنی
۵٫۵	۲٫۰	۲٫۹	۵٫۰	۳٫۷	۴٫۰	۱۰٫۵	۵٫۷	۶٫۹	بلوچی
—	۰٫۰	۰٫۰	—	۵٫۷	۵٫۷	—	۵٫۷	۵٫۷	ترکمنی
۱٫۸	۰٫۲	۰٫۵	۴٫۰	۵٫۱	۴٫۹	۵٫۸	۵٫۳	۵٫۴	عربی
۰٫۸	۰٫۳	۰٫۴	۴٫۲	۳٫۳	۳٫۴	۵٫۰	۳٫۶	۳٫۸	فارسی
۰٫۸	۰٫۴	۰٫۶	۴٫۶	۳٫۴	۳٫۹	۵٫۵	۳٫۸	۴٫۲	کردی
—	—	—	—	—	—	—	—	—	لری
۲٫۰	۰٫۳	۰٫۶	۸٫۰	۳٫۲	۳٫۹	۱۰٫۰	۳٫۵	۴٫۴	شمالی
۱٫۵	۰٫۳	۰٫۷	۴٫۳	۳٫۳	۳٫۶	۵٫۸	۳٫۶	۴٫۴	سایر

استان مرکزی

جدول ۲۹ میانگین فرزندان برحسب زبان مادری در نقاط شهری و روستایی

میانگین فرزندان زنده به دنیا آمده			میانگین فرزندان زنده			میانگین فرزندان مرده			
جمع	شهر	روستا	جمع	شهر	روستا	جمع	شهر	روستا	
۴۳۸	۴۲۲	۴۴۴	۴۳۵	۳۱۱	۴۲۰	۰۳۳	۰۱۱	۰۴۴	جمع
۴۳۵	۴۲۱	۴۳۶	۴۲۱	۳۲۹	۴۲۲	۰۳۳	۰۱۱	۰۴۴	آذری
-	-	-	-	-	-	-	-	-	ارمنی
-	-	-	-	-	-	-	-	-	بلوچی
-	-	-	-	-	-	-	-	-	ترکمنی
۷۰	۷۰	-	۷۰	۷۰	-	۰۲۰	۰۲۰	-	عربی
۳۳۵	۳۲۰	۴۲۲	۳۲۲	۲۲۹	۳۲۷	۰۲۲	۰۱۱	۰۴۴	فارسی
-	-	-	-	-	-	-	-	-	کردی
۴۲۴	۴۲۱	۴۲۹	۴۲۰	۴۲۰	۴۲۰	۰۲۴	۰۱۱	۰۲۹	لری
۷۱	-	۷۱	۶۶	-	۶۶	۰۲۵	-	۰۲۵	شمالی
۳۰	۳۰	-	۳۰	۳۰	-	۰۲۰	۰۲۰	-	سایر

استان یزد

جدول ۲۹ میانگین فرزندان برحسب زبان مادری در نقاط شهری و روستایی

میانگین فرزندان زنده به دنیا آمده			میانگین فرزندان زنده			میانگین فرزندان مرده			
جمع	شهر	روستا	جمع	شهر	روستا	جمع	شهر	روستا	
۳۲۷	۳۲۵	۳۲۹	۳۳۳	۳۲۲	۳۲۶	۰۳۳	۰۲۳	۰۳۳	جمع
۴۲۰	۴۲۰	-	۳۲۰	۳۲۰	-	۱۰	۱۰	-	آذری
۷۰	۷۰	-	۶۰	۶۰	-	۱۰	۱۰	-	ارمنی
-	-	-	-	-	-	-	-	-	بلوچی
۵۰	۵۰	-	۴۰	۴۰	-	۱۰	۱۰	-	ترکمنی
۹۰	۹۰	-	۹۰	۹۰	-	۰۲۰	۰۲۰	-	عربی
۳۲۶	۳۲۵	۳۲۹	۳۳۳	۳۲۲	۳۲۶	۰۳۳	۰۲۳	۰۳۳	فارسی
-	-	-	-	-	-	-	-	-	کردی
۵۰	۵۰	-	۵۰	۵۰	-	۰۲۰	۰۲۰	-	لری
۹۰	۹۰	-	۶۰	۶۰	-	۳۰	۳۰	-	شمالی
۲۲۵	۲۲۵	-	۲۲۵	۲۲۵	-	۰۲۰	۰۲۰	-	سایر

استان همدان

جدول ۲۹ میانگین فرزندان برحسب زبان مادری در نقاط شهری و روستایی

میانگین فرزندان زنده به دنیا آمده			میانگین فرزندان زنده			میانگین فرزندان مسرده			
جمع	شهر	روستا	جمع	شهر	روستا	جمع	شهر	روستا	
۲۰	۳۱	۴۴	۳۷	۳۰	۴۰	۳	۲	۴	جمع
۴۴	۳۸	۴۵	۴۱	۳۶	۴۲	۳۴	۲	۴	آذری
-	-	-	-	-	-	-	-	-	ارمنی
-	-	-	-	-	-	-	-	-	بلوچی
-	-	-	-	-	-	-	-	-	ترکمنی
۳۰	۳۰	-	۳۰	۳۰	-	۳۰	۳۰	-	عربی
۳۳	۲۸	۴۱	۳۱	۲۷	۳۸	۲	۱	۳	فارسی
۴۳	۳۶	۴۶	۳۸	۳۱	۴۰	۶	۵	۶	کردی
۴۰	۳۵	۴۲	۳۷	۳۳	۳۸	۳	۲	۴	لری
۲۰	۲۰	-	۲۰	۲۰	-	۳۰	۳۰	-	شملی
۳۷	۱۰	۵۰	۳۳	۱۰	۴۵	۳	۳	۵	سایر

استان هرمزگان

جدول ۲۹ میانگین فرزندان برحسب زبان مادری در نقاط شهری و روستایی

میانگین فرزندان زنده به دنیا آمده			میانگین فرزندان زنده			میانگین فرزندان مسرده			
جمع	شهر	روستا	جمع	شهر	روستا	جمع	شهر	روستا	
۴۴	۴۲	۴۸	۴۲	۴۰	۴۴	۳	۲	۴	جمع
۷۰	۷۰	-	۶۰	۶۰	-	۱۰	۱۰	-	آذری
۲۰	۲۰	-	۲۰	۲۰	-	۳۰	۳۰	-	ارمنی
۴۶	۵۵	۴۵	۴۴	۵۵	۴۳	۲	۳	۲	بلوچی
-	-	-	-	-	-	-	-	-	ترکمنی
۴۹	۵۴	۴۶	۴۷	۵۳	۴۳	۳	۱	۴	عربی
۴۴	۴۲	۴۸	۴۱	۴۰	۴۴	۳	۲	۴	فارسی
۱۰	۱۰	-	۱۰	۱۰	-	۳۰	۳۰	-	کردی
-	-	-	-	-	-	-	-	-	لری
۵۰	۵۰	-	۴۳	۴۳	-	۷	۷	-	شملی
۷۰	۷۰	-	۷۰	۷۰	-	۳	۳	-	سایر